

Udskrift af forhandlingsprotokollen

for ekspropriationskommissionen

vedrørende etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe

53. hæfte

Besigtigelsesforretningen den 11. og 12. august 2020

Delstrækning Gelsted-Skovhuse

Tirsdag den 11. august 2020 kl. 9.30 samledes kommissionen på Vissenbjerg Storkro, Søndersøvej 30, 5492 Vissenbjerg, for at afholde besigtigelse i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019 på delstrækningen Gelsted-Skovhuse.

Til stede var kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne, *Helle S. Andersen*, de af transportministeren udpegede medlemmer af kommissionen, *Gunner Lorentsen* og *Ole Christophersen*, samt de fra Den Fælleskommunale Liste for Øernes Område udtagne medlemmer, *Kaj Piilgaard Nielsen* og *Ib Walther Jensen*.

Endvidere mødte den ledende landinspektør *Dorte Ellegaard*.

Som repræsentant for Assens Kommune mødte *Mette Sørensen*.

Som repræsentant for Middelfart Kommune mødte *Peter Hyldegaard*.

For Energinet mødte chefkonsulent *Ole Daugaard Buhl*, landinspektør *Hans Vognsen Christensen* og tilsynsførende *Søren Peschardt*.

Protokollen førtes af fuldmægtig *Silja Plohmann*.

Kommissarius fremlagde brev af 11. september 2019 fra Transport- og Boligministeriet, hvori ministeriet har anmodet kommissarius om at forelægge projektet for ekspropriationskommissionen.

Kommissarius fremlagde endvidere det af Energinet udarbejdede Besigtigelsesmateriale, Baltic Pipe – Fyn, Gelsted-Skovhuse, maj 2020, med tilhørende oversigts- og besigtigelsesplaner m.v., kort nr. 23-512-3 samt kort nr. 23-512-100-3, kort nr. 23-512-

100-4, kort nr. 23-512-100-5 og kort nr. 23-512-100-6, alle dateret 19. maj 2020.

Desuden fremlagdes notat af 26. august 2019 fra Energistyrelsen om hjemmelsgrundlaget for ekspropriation til Baltic Pipe projektet.

Følgende passerede:

Indledende møde

Kommissarius redegjorde for formålet med besigtigelsesforretningen, der er at fastlægge og godkende det af Energinet fremlagte projekt med de eventuelle ændringer og bemærkninger, ekspropriationskommissionen finder er nødvendige. På den baggrund kan der efterfølgende, efter indhentet bemyndigelse fra Transport- og Boligministeriet, ske ekspropriation. Kommissarius fremhævede, at ekspropriationskommissionens behandling af projektet, herunder linjeføring m.v., må tage udgangspunkt i de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet m.v. fastlægger.

Kommissionens beslutninger vil fremgå af forhandlingsprotokollen fra besigtigelsesforretningen. Protokollen vil blive fremsendt til de lodsejere, som er direkte indvarslet til besigtigelsesforretningen. Endvidere vil protokollen blive offentlig tilgængelig via kommissariatets hjemmeside: www.komoe.dk.

Energinets repræsentanter redegjorde for projektet og fremlagde følgende oplysninger.

Information om projektet og anlægsarbejdet

Forudsætninger

Baltic Pipe-projektet gennemføres i samarbejde mellem Energinet og det polske gastransmissionselskab GAZ-SYSTEM. Projektet er godkendt af Energi-, Forsynings- og Klimaministeren i henhold til § 4 i Lov om Energinet, og kommercielle aktører har indgået

bindende 15-årige kontrakter vedr. kapacitet fra det norske gasopstrømssystem til det danske gastransmissionssystem og videre til det polske transmissionssystem på i alt ca. 8 mia. m³ årligt, svarende til 80 % af den samlede kapacitet i Baltic Pipe på 10 mia. m³ årligt.

Baltic Pipe-projektet er et projekt af fælles europæisk interesse (PCI), der binder Europas energisystemer tættere sammen og bidrager til opfyldelse af EU's klima- og energipolitiske mål. Regionalt vil projektet, sammen med andre af GAZ-SYSTEMs planlagte projekter, binde gasmarkederne i Europa bedre sammen og således understøtte sammenhængen i den europæiske Energiunion. Projektet modtager på den baggrund støtte fra EU.

Projektet styrker det eksisterende danske gassystem ved bl.a., at diversificere forsyningen, da Danmark får en ekstra forsyningskilde fra det norske gassystem med mulighed for også at blive forsynet via Polen. Det giver endvidere mulighed for øget konkurrence på gasmarkedet.

Herudover vil Baltic Pipe bidrage til at understøtte økonomien i det samlede danske gassystem, således at det kan understøtte den grønne omstilling ved transport af biogas og andre grønne gasser, der bidrager til at reducere den danske CO₂-udledning. Frem mod 2050 vil der forventeligt også være mulighed for at transportere grønne gasser i Baltic Pipe.

Endeligt forventes projektet at skabe et potentiale for, at Polen og tilstødende lande får mulighed for at fortrænge noget af deres betydelige kulforbrug med gas, hvilket reducerer deres negative påvirkning af jordens klima. Denne mulighed for hurtige CO₂-reduktioner følger anbefalingerne fra FN's klimapanel. Samtidig skabes mulighed for at afhjælpe den omfattende lokale luftforurening i Polens storbyer.

Idriftsættelsen skal ske senest 1. oktober 2022 inden udløb af Polens nuværende gaskontrakter med Rusland.

Lovgrundlag

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har ved brev af 20. november 2018 godkendt den del af Baltic Pipe-projektet, som Energinet skal etablere. Godkendelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 3, i Lov om Energinet.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets godkendelse medfører ikke fritagelse for eventuelle tilladelser i henhold til anden lovgivning.

Myndighedsgodkendelser

Erhvervsministeren har den 9. juli 2019 udstedt bekendtgørelse nr. 713, som fastlægger plangrundlaget for Baltic Pipe-Projektet på dansk grund (landsplandrektivet).

Miljøstyrelsen har ved brev af 12. juli 2019 meddelt tilladelse til Baltic Pipe-projektet. Tilladelsen er meddelt i henhold til § 25, stk. 1 i Miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse).

Energistyrelsen har i brev af 20. august 2019 meddelt tilladelse til ekspropriation i medfør af § 55 i naturgasforsyningsloven.

Transport- og Boligministeriet har i brev af 11. september 2019 meddelt Kommissarius for Statens Ekspropriationer på Øerne bemyndigelse til at iværksætte besigtigelsesforretning.

Tilladelser i henhold til særlovgivningen, herunder til krydsning af vandløb, krydsning af offentlige veje samt jernbaner m.v., foreligger ved ekspropriationsforretningen.

Eventuelle øvrige tilladelser i henhold til særlovgivningen medbringes ved ekspropriationsforretningen

Tegningsoversigt

TEGN.NR.	DATO	MÅL	EMNE	STATIONERING
23-512-3	19.05.2020	1:18.000	Oversigtskort	21.685-39.720
23-512-100-3	19.05.2020	1:5.000	Besigtigelsesplan	21.685-26.370
23-512-100-4	19.05.2020	1:5.000	Besigtigelsesplan	26.370-32.035
23-512-100-5	19.05.2020	1:5.000	Besigtigelsesplan	32.035-36.335
23-512-100-6	19.05.2020	1:5.000	Besigtigelsesplan	36.335-39.720

Projektbeskrivelse

Projektet består af nedenstående elementer:

- Rørledning fra Europipe II-rørledningen i Nordsøen og ind til modtagerterminal Nybro
- En udbygning af modtagerterminalen i Nybro (indenfor eksisterende stationsareal)
- Rørledning i Jylland fra Egtved til Lillebælt
- Rørledning til krydsning af Lillebælt
- Rørledning på Fyn fra Lillebælt til Nyborg
- Rørledning på Sjælland går fra Kongsmark til ilandføringspunktet ved Faxe Bugt
- En rørledning tværs over Østersøen fra Faxe Bugt til Polen
- Anlæg af en kompressorstation ved Næstved
- Anlæg af 17 linjeventilstationer (herefter L/V stationer)

Figur 1 viser oversigt over Baltic Pipe (grøn signatur). Eksisterende gastransmissionsnet vist med gul signatur.

På strækningerne mellem modtagerterminal Nybro og eksisterende kompressorstation ved Egtved samt krydsningen af Storebælt er der allerede anlagt to parallelførte rørledninger og kapaciteten på disse strækninger er tilstrækkelige. Den samlede længde af rørledningen på land er ca. 210 km.

Da bl.a. kompressorenhederne på kompressorstationen er drevet på el, er der behov for at etablere en transformerstation i tilknytning hertil. Elforsyningen af kompressorstationen ved Næstved består af følgende elementer:

- Anlæg af 50 kV transformerstation inde på kompressorstationen, og
- 50 kV elkabler fra eksisterende eltransformerstationer ved Blangsløv og Haslev og frem til kompressorstationen.

Det er netselskabet Cerius, som har ansvaret for at etablere og drive elforsyningen frem til koblingsanlægget på transformerstationen, mens Energinet skal etablere og drive transformererne.

Rørledningen passerer gennem følgende kommuner:

I Jylland: Varde, Vejen, Vejle og Kolding

På Fyn: Middelfart, Assens, Faaborg-Midtfyn, Odense, Kerteminde og Nyborg

På Sjælland: Slagelse, Næstved og Faxe

Linjeføringen for rørledningen for (Middelfart og Assens Kommuner)

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, hvorfor der har været gennemført en fuld VVM-proces med 1. og 2. offentlighedsfase. Linjeføringen er fastlagt inden for det projektområde, som er godkendt i miljøkonsekvensvurderingsrapporten. Endvidere er den fastlagt med respekt for landsplandirektivet, således linjeføringen er fastlagt minimum 200 meter fra landsplandirektivets afgrænsning.

Energinets valg af linjeføring er fastlagt ud fra sikkerhedsmæssige, anlægstekniske, miljømæssige og samfundsøkonomiske forhold. I forbindelse med fastlæggelsen af linjeføringen er der også inddraget hensyn i forhold til kommunernes planlægning, landskabelige og ejendomsspecifikke forhold samt input fra den enkelte lodsejer efter besøg, herunder om der f.eks. er meddelt en landzonetilladelse til byggeri.

Fra L/V Gelsted ved kommunevejen Skovbovej fastlægges linjeføringen mod syd/sydpøst henover landbrugsarealer til krydsning af kommunevejen Ørslevvej i en vinkelret skæring i st. 22.735 syd for landsbyen Ørslev, hvorefter linjeføringen fortsætter igennem fredskovarealerne Tellerup Bjerger. Statsvejen Assensvej krydses i en vinkelret skæring i st. 23.533. Herefter fastlægges linjeføringen mod sydpøst henover landbrugsarealer indtil krydsning af statsvejen Assensvej i st. 25.527, kommunevejen Hårevej i st. 26.207 og fredskovarealerne Håre Bjerger. Derefter fortsætter linjeføringen igennem ådalen ved Brænde Å, som krydses i st. 26.661 i en lang underboring. Efter krydsningen af Brænde Å fastlægges linjeføringen igen i sydpøstlig retning henover landbrugsarealer og fredskovarealerne Hjerup Lund indtil krydsning af kommunevejen Hjerupvej i en vinkelret skæring i st. 29.362. Herefter fastlægges linjeføringen de næste ca. 6,5 km henover landbrugsarealer under hensyntagen til de spredte bebyggelser omkring kommunevejene Engvej, Jarlebjerggyden, Pindsende og Kaslundvej indtil krydsning med kommunevejen Bogensevej i en vinkelret skæring i st. 35.985. Fra Bogensevej fastlægges linjeføringen parallelt med Moselundvej nord for et område med moser og søer som er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, samt arealer med fredskov. Derefter fortsætter linjeføringen i sydpøstlig

retning henover landbrugsarealer under hensyntagen til sikkerhedsafstanden til de spredte bebyggelser omkring kommunevejene Frøbjerg Vænge og Frøbjergvej, indtil linjeføringen når L/V Skovhuse ved kommunevejen Nydamsvej i st. 39.720.

Tekniske bestemmelser

Rørledningen projekteres og udføres i henhold til bekendtgørelse om sikkerhedsbestemmelser for naturgasanlæg efter Lov om Arbejdsmiljø (nr. 414 af 8. juli 1988 med senere tilføjelser). Bekendtgørelsens regler bygger på GPTC-guiden, som er en amerikansk standard: "Guide for Transmission and Distribution Piping Systems, GPTC, 1998". Som tillæg til denne GPTC-guide foreligger tillægsbestemmelser fra Arbejdstilsynet i form af en vejledning (F.0.1 fra juli 2001). Vejledningen refererer til en række standarder for materialer og udførelse.

Rørledningen

På strækningen mellem L/V Gelsted og L/V Skovhuse anlægges rørledningen med en udvendig diameter på 900 mm (36"). Rørens godstykkelse ligger mellem 12 og 22 mm.

Rørledningen anlægges som en stålledning med en coating udvendigt på 2.5 mm Polyethylen (PE).

I områder med særlig høj grundvandsstand eller blød bund, hvor der kan være risiko for opdrift på rørledningen, monteres betonklodser på rørledningen.

Rørledningens placering og etablering

GPTC-guiden fastsætter sammen med Arbejdstilsynets danske tillægsbestemmelser krav til linjeføringens "class-location" og "minimumsafstand".

"Class-location" fastlægges i en afstand på 200 meter på hver side af centerlinjen for rørledningen i enhver fortløbende længde på 1600 meter langs med rørledningen. Class-location zonen bestemmes ud fra befolknings- og bygningstæthed langs rørledningen samt på grundlag af kommuners udbygningsplaner (kommuneplaner, lokalplaner mv.) eller udstedte byggetilladelser.

Arealerne omkring rørledningen opdeles i klasser (class-locations) fra klasse 1 til klasse 4.

Jo flere bygninger beregnet til beboelse og erhverv, der findes indenfor 200 meter på hver side af rørledningen, des tykkere stålør skal anvendes. Tykkelsen af stålørerne kan således variere afhængig af behov. Variation af stålørret kan ses af nedenstående tabel.

Udover ovennævnte class-location stiller Arbejdstilsynet krav om overholdelse af en minimumsafstand til

bygninger, som er beregnet til varigt ophold for mennesker. Minimumsafstanden beregnes på baggrund af det maksimale tryk i rørledningen, ledningens diameter og ståltykkelsen.

På strækningen Gelsted-Skovhuse er der følgende minimumsafstande til bebyggelse:

Rørdiameter	Designtryk	Ståltykkelse af rør (mm)		Minimumsafstand bebyggelse (m)			
		Tommer/mm	(bar)	Min (Kl.1)*	Max (Kl. 4)	Kl. 1	Kl. 2
36"/900	80	12,0	22,2	79	66	55	44

*Kl. refererer til rørklasse (class location)

**Klasse 4 rør anvendes kun efter særlig tilladelse fra arbejdstilsynet

Fra L/V Gelsted til L/V Skovhuse anlægges rørledningen hovedsageligt med en rørtykkelse mellem 12 og 17,5 mm med en opgraderet rørtykkelse på 22 mm ved krydsningerne af Statsvejen Assensvej i st. 23.533 og 25.527. Den ca. 18 km lange strækning betragtes i overvejende grad som Class-location 1, men opgraderet til Class-location 2 ved 4 mindre delstrækninger på i alt ca. 3 km omkring de mindre bebyggelsesklynger omkring kommunevejene Ørslevvej i st. 22.735 og Ruerne i st. 24.003 samt ved kommunevejen Moselundvej omkring st. 36.000 og krydsningen af kommunevejen Frøbjerg Vænge i st. 37.367.

Der er i lovgivningen krav om, at der som minimum skal være 1 meter jorddække over gasledningen. Generelt forventes rørledningen at blive anlagt i åben rørgrav med en jorddækning på omkring 1,3 m. Konkrete forhold kan betyde, at rørledningen etableres med større jorddække for f.eks. at udligne terrænforskelle eller for at kunne overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden, herunder hensynet til drænybde mv.

Generelt søges anvendt lige rør, der reguleres til landskabet med elastiske bøjninger. I enkelte tilfælde ved skarpe retningsændringer og lignende indsvejses et rørstykke, der enten er forbukket eller bukkes lokalt med bukkemaskine.

Rørledningen udstyres med et katodisk beskyttelses-anlæg (KB-anlæg), som vha. en lavspænding beskytter gasledningen mod korrosion, hvorfor der enkelte steder i markskel, vejsider m.v. bliver placeret mindre målerskabe.

Langs ledningen placeres markeringspæle, normalt 2 m forskudt fra ledningen. Markeringspælene placeres i markskel, vejkanter o. lign. med en afstand, så man generelt kan se fra den ene pæl til den anden.

Rørledningens krydsning af jernbaner, veje, vandløb og ledninger

Krydsninger af jernbane, veje, vandløb og andre ledninger sker efter nærmere forhandlinger med de respektive myndigheder/ejere.

Ved krydsning af større veje, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges i stedet at udføre krydsningen ved hjælp af gennempresning eller styrede underboringer. Krydsning af offentlige veje sker efter nærmere forhandlinger med vejmyndigheden jf. vejloven.

Ved krydsning af vandløb og lignende, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges i stedet at udføre krydsningen ved hjælp af styrede underboringer. Private og offentlige vandløb, afvandingssystemer mm. reguleres og/eller retableres i fornødent omfang. Regulering af vandløb gennemføres i samarbejde med vandløbsmyndigheden jf. vandløbslovens og naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Drænledninger og andre former for afvandingssystemer vil blive retableret og reguleret i fornødent omfang. Energinets drænekspertes vil på baggrund af oplysninger om dræn og afvandingssystemer fra lodsejer og ud fra konkrete forhold som viser sig under anlægsarbejderne stå for valg af løsning for retableringen.

Katodisk beskyttelse af rørledningen mod elektriske spændinger

Til den katodiske beskyttelse af rørledningen, som er en stålledning, kan der blive behov for såkaldte anodebede med tilhørende teknikskabe. Et anodebed vil aflede spændinger til jord. Der kan være behov for anodebed, hvor rørledningen anlægges i nærhed af højspænding eller nær høje genstande, hvor der er øget risici for lynnedslag. Et anodebed består typisk af 8

stk. anoder placeret med en indbyrdes afstand på 3 meter i en eller to rækker. Anoderne kan være et ”spirorør” Ø300 mm af galvaniseret stål med en længde på omkring 1,6 meter, hvori der er placeret en magnetit anode i koksfyld. Anoderne placeres i for borede huller, således der vil være ca. 2 meter fra terræn til overkant af anode. Den endelige placering vil blive fastlagt inden ekspropriationsforretningen.

Fiberkabel langs gasledningen

I forbindelse med etableringen af gasledningen etableres der desuden et fiberkabel til brug for kommunikation og overvågning af Energinets installationer. Fiberkablet etableres under overkant af gasrøret og med en afstand på højst 15-50 cm fra gasrøret.

Til fiberkablet etableres brønde i niveau med terræn til brug for overvågning og reparation. Den omtrentlige placering af fiberbrøndene i forhold til rørledningen er vist med tilhørende bilag.

Erhvervelse af rettigheder

Til projektets gennemførelse er der behov for at erhverve arealer til brug for stationsanlæg og vejadgang hertil, til pålæg af servitutrettigheder til sikring af gastransmissionsanlægget med tilbehør samt ret til etablering af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

Hertil kommer behov for ret til midlertidige overkørsler fra offentlige veje i ledningstraceet og ret til benyttelse af private fællesveje og private veje som adgangsveje til anlægsarbejderne i forbindelse med anlæg af naturgasledningen.

Pålæg af servitutter til sikring af gastransmissionsanlægget

For at sikre gastransmissionsanlægget mod beskadigelse eller anden overlast pålægges servitut om gastransmissionsanlæg i en bredde på 20 meter til hver side af rørledningens centerlinje. Servituten regulerer byggeri og andre faste anlæg, beplantning samt terrænregulering mv. Servituten sikrer desuden ledningsejers ret til at foretage eftersyn og vedligehold.

Ligeledes kan der blive behov for supplerende servitutbestemmelser til beskyttelse af målerskabe, ledninger, katodisk beskyttelsesanlæg mm.

Anvendelse af arbejdsarealer

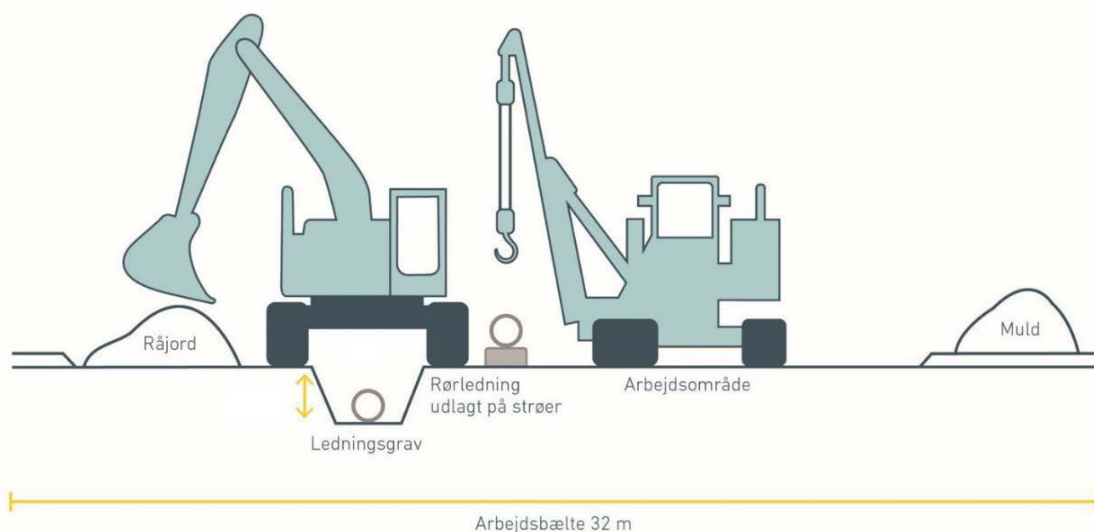
Til gennemførelse af anlægsarbejderne er der behov for ret til midlertidig brug af arealer langs med linjeføringen. Endvidere er der behov for ret til etablering af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

Den endelige placering og udformning fastlægges ved ekspropriationsforretningen.

De midlertidigt eksproprierede arealer, der er langs den nye rørledning, vil blive anvendt til arbejdsareal i form af muld- og råjordsdepot, køreveje og rørgrav og har normalt en bredde på ca. 32 meter.

Mulden skræbes af og lægges til side inden anlægsarbejdets opstart. Gasledningen samles ovenpå jorden og hejses derefter samlet i sektioner ned i den gravede ledningsgrav.

Det samlede anlægsarbejde vil typisk vare op til 3 måneder på den enkelte ejendom.

Figur 2 viser det typiske arbejdsbælte på ca. 32 meter

Krydsninger af jernbaner og veje mm.**Middelfart Kommune**

STATIONERING (M)	KRYDSNING
21.679	Skovbovej – kommunevej (ikke udskilt)
22.735	Ørslevvej – kommunevej
23.083	Vandløb-Hybæk
23.533	Assensvej – statsvej
24.003	Ruerne – kommunevej (ikke udskilt)
25.527	Assensvej – statsvej
26.207	Hårevej – kommunevej
26.661	Vandløb – Brænde Å

Assens Kommune

STATIONERING (M)	KRYDSNING
29.362	Hjerupvej – kommunevej
30.330	60 kV luftledningsanlæg
30.525	Engvej – kommunevej
30.932	Jarlebjerggryden – kommunevej
31.832	Pindsende – kommunevej
32.697	Kaslundvej – kommunevej (ikke udskilt)
35.581	Fordelingsledning Gas
35.585	Bogensevej – kommunevej
37.367	Frøbjerg Vænge – kommunevej
38.317	Frøbjergvej – kommunevej
39.720	Nydamsvej – kommunevej (ikke udskilt)

Energinets præsentation af projektet kan findes på hjemmesiden <https://energinet.dk/anlaeg-og-projekter/projektliste/BalticPipe>.

Generelle spørgsmål til projektet

Lodsejerne havde på det indledende møde og efterfølgende på de enkelte mødesteder i marken lejlighed til at udtale sig og stille opklarende spørgsmål. Der fremkom mange enslydende spørgsmål, hvorfor det er valgt at samle de generelle spørgsmål i de nedenstående afsnit.

Det skal overordnet nævnes, at der generelt har været en vis modstand mod projektet, som kommissionen selvfølgelig har bemærket. Modstanden har udmøntet sig i et borgerforslag mod Baltic Pipe, som i august 2020 havde modtaget ca. 10.000 underskrifter.

Lodsejerne havde derudover følgende generelle bemærkninger og spørgsmål til projektet:

Vedrørende arkæologiske forundersøgelser og udgravninger

Flere lodsejere gav udtryk for, at der havde været en mangelfuld information i forbindelse med arkæologernes opstart af de arkæologiske forundersøgelser på deres ejendomme.

Der blev endvidere spurgt til, om det er muligt at få opgjort og afregnet erstatning for de arkæologiske forundersøgelser, der går forud for anlægsarbejderne, herunder også vedrørende strukturskade. Ydermere hvornår reelle udgravninger lovligt kan foretages.

Der var flere lodsejere, der oplyste, at der i forbindelse med gravearbejdet ved de arkæologiske forundersøgelser var trillet (større) sten fra graveområdet til dele af marken, som ikke var under udgravning. Da der stadig var afgrøder på markerne udgør dette en ikke ubetydelig risiko for skader på maskinerne ved høst.

Energinet repræsentanter oplyste, at hjemlen til at gennemføre forundersøgelser inden ekspropriation findes i ekspropriationsproceslovens § 3. De arkæologiske forundersøgelser kan kun ske indenfor det fastlagte arbejdsareal. Det er Energinet, som afholder udgiften til forundersøgelserne.

Berørte arealer retableres, og de konkrete tab og ulemper, som forundersøgelserne evt. kan medføre, erstattes efter samme principper som skader og tab forårsaget af selve anlægsarbejderne, herunder vedrørende afgrødetab og strukturskade m.v., som det også fremgår af den af Energinet udarbejdede folder "Baltic Pipe på landbrugsjord", som alle berørte lodsejere har fået tilsendt. Tilsvarende gælder for de skader, herunder ekstra sten, udenfor arbejdsarealet, som er en følge af de arkæologiske forundersøgelser. Normalvist vil det ikke give anledning til problemer at fastlægge

hvilke skader, der skyldes de arkæologiske forundersøgelser. Energinet beklagede i øvrigt de skader, som de arkæologiske forundersøgelser har medført udenfor graveområdet og oplyste, at dette kan skyldes, at der på denne strækning er et meget kuperet terræn, som øger risikoen for, at sten fx kan trille fra graveområdet. Energinet noterede sig, at man skal være særligt opmærksom på denne problematik i forbindelse med anlægsarbejdet.

Erstatningen for arkæologiske forundersøgelser, herunder afgrødetab, vil blive afhandlet med ejeren af Energinet efter forundersøgelse afslutning på den pågældende ejendom. Der betales som udgangspunkt først for strukturskade efter afslutning af anlægsarbejdet i år 2021, da der ikke betales for den samme skade to gange. Energinet anerkender dog, at en foreløbig strukturskade allerede kan opgøres efter forundersøgelserne, hvis lodsejer ønsker dette.

Energinet beklagede, såfremt at der ikke havde været rettidig og tilstrækkelig kommunikation i forbindelse med forundersøgelserne. Energinet oplyste, at der var en klar aftale med museerne om, hvornår og hvordan lodsejerne skulle informeres om forundersøgelserne. På baggrund af det oplyste vil Energinet imidlertid nu gennemgå procedurerne for information og kommunikation med lodsejerne med henblik på at sikre god og rettidig information fremover.

Egentlige arkæologiske udgravninger må først foretages, hvis der er indgået en aftale mellem Energinet og lodsejer eller fra den dag, hvor arealet er eksproprieret. Det forventes, at ekspropriationsforretningerne på denne strækning forventes påbegyndt i januar/februar 2021, og det forventes, at anlægsarbejdet starter omkring juli/august på denne del af strækningen. Anlægsarbejderne på den enkelte ejendom vil typisk strække sig over en 3-måneders periode.

Vedrørende drænforhold m.m.

Der blev af flere lodsejere udtrykt bekymring for drænforholdene i området både under og efter anlægsarbejderne. Der blev spurgt til, hvor dybt gasledningen vil ligge, og hvordan krydsende dræn vil blive håndteret. Hertil blev der endvidere stillet spørgsmål til, hvorvidt der anvendes komprimeret grus for at sikre, at drænledninger ikke dykker over tid.

Energinet repræsentanter oplyste, at gasledningen på denne strækning generelt vil blive etableret med minimum 1,3 meters jorddække, således at ledningen som udgangspunkt kan ligge under drænene. Konkrete forhold kan dog betyde, at ledningen lægges dybere for f.eks. at udligne terrænforskelle eller for at kunne

overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden.

Gasledningen kan desuden på korte strækninger bukes ned, hvis det er nødvendigt f.eks. af hensyn til krydsende dræn. Hvis ikke det er muligt at føre dræne over ledningen, vil den tekniske løsning typisk blive, at de afskårne dræn samles i en langsgående ledning, hvorefter der på et passende sted foretages en nedbukning af gasledningen, hvor dræne kan krydse. Det er en teknisk og økonomisk vurdering, hvordan dræne skal håndteres.

De fremtidige drænforhold er ikke detailprojekteret endnu, bl.a. fordi der ofte er stor usikkerhed om, hvor dræne præcis ligger. Energinet vil foretage en registrering af dræne inden anlægsarbejdernes igangsættelse, herunder ved at indhente drænkort og oplysninger fra lodsejer og eventuelt foretage mindre prøvegravninger. Energinets repræsentanter opfordrede endvidere til, at lodsejerne fremsender materiale/oplysninger, der i øvrigt kan være relevante for nedgravningen af gasledningen, herunder hvis der er (nogenlunde detaljerede) planer om at anlægge nye dræn.

Energinet har også kontakt til museumsfolkene for at drage nytte af den registrering af dræn, der er foretaget i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser. Der foretages også registreringer under gravearbejdet, da der erfaringsmæssigt ofte vil dukke dræn op, som ikke kendes i forvejen.

De dræn, som berøres eller beskadiges af gravearbejdet, skal efterfølgende retableres til minimum samme stand, som inden anlægsarbejdet gik i gang. Hvis råjorden er meget ustabil vil dræn blive retableret i grus med et bånd under drænrøret i geotekstil. Dræn retableres generelt med fuldslidsede faste rør, med 30 cm filtergrus fra bunden af røret og op. Retableringen af dræn godkendes af den tilsynsførende med drænfaglig baggrund. Til brug herfor vil man inden anlægsarbejdernes påbegyndelse kortlægge hvilke dræn, der berøres, og man vil herefter ved hjælp af fotografering dokumentere drænenes stand før og efter anlægsarbejderne.

Lodsejer har efter aftale med Energinets tilsynsførende mulighed for at besigtige arbejdet. De lodsejere, som måtte ønske det, varsles med omtrentlige tidspunkter for drænretablering og skal være klar til med kort varsel at være til stede for besigtigelse, således at anlægsarbejderne ikke forsinkes. Såfremt lodsejer ønsker at benytte egen drænkonsulent, vil det ske for egen regning, medmindre der skriftligt aftales andet

med Energinet. Energinet friholder lodsejer for udgifter til egen drænkonsulent, såfremt det vurderes, at der er særligt komplicerede drænforhold på ejendommen.

Energinet oplyste, at fremtidige meromkostninger, der skyldes omlægninger m.v. af dræn, som er sket af hensyn til etableringen af naturgasledningen, vil blive afholdt af Energinet. Det vil også gælde ved fremtidig etablering af dræn på områder, hvor der i dag ikke er dræn. Lodsejer vil efter tilbagelevering af arbejdsarealerne modtage kortmateriale over ejendommen, som viser placering af gasledningen og de retablerede dræn, fremmedledninger og egne ledninger. Materialet fremsendes som udgangspunkt i digital form. Energinet henviste i øvrigt til folderen ”Baltic Pipe på landbrugsjord”.

Vedrørende midlertidigt arbejdsareal, jordhåndtering, stensamling og afgrødetab

Der blev spurgt til Energinets anvendelse af de midlertidige arbejdsarealer, herunder jordhåndteringen i forbindelse med gravearbejderne, med fokus på hvordan det sikres, at råjord og muldjord ikke blandes sammen. Der var fokus på den strukturskade af jorden, som anlægsarbejdet medfører, og hvad Energinet vil gøre for at begrænse strukturskaderne mest muligt.

Flere spurgte til, om Energinet vil foretage retablering/yde erstatning i tilfælde af skader udenfor arbejdsarealet, som er forårsaget af de arkæologiske forundersøgelser eller anlægsarbejdet, idet det blev oplyst, at de arkæologiske forundersøgelser på flere ejendomme har medført skader udenfor udgravningsområdet, fx derved at der fra graveområdet er trillet sten til andre dele af markerne.

Energinets repræsentanter oplyste, at man inden opstart af anlægsarbejderne, sammen med anlægsentreprenøren, tilbyder et møde med lodsejer for at få en dialog om de konkrete forhold på ejendommen på anlægstidspunktet, som kan have betydning for anlægsarbejdet. Det kan f.eks. være oplysninger om egne ledninger (vand og el) til staldanlæg, dræn, adgangsforhold, jordbundsforhold, rydning af hegn, midlertidig hegning til dyr mv.

Energinet opfordrede i den forbindelse alle lodsejere til at føre en logbog, hvori de noterer ulemper og udgifter vedrørende driftsforstyrrelser i forbindelse med projektet.

Efter aftale mellem lodsejer og Energinet vil der i almindelighed kunne etableres midlertidige overgange/passagemuligheder til marker som bliver afskåret af arbejdsarealet.

Efter endt anlægsarbejde på ejendommen gennemgår lodsejer, Energinet og entreprenør retablering af arealer. Såfremt der opnås enighed om retableringen underskriver parterne en erklæring om tilbagelevering af arealerne.

Energinet har ansvaret for, at anlægsarbejderne gennemføres/afsluttes indenfor rammerne af de givne myndighedstilladelser, og Energinet er forpligtet til at udføre og afslutte anlægsarbejdet, så skader, som kan henføres til Energinets anlægsprojekt, så vidt muligt minimeres. De arealer, diger og veje mv., som bliver berørt af anlægsarbejderne, vil blive retableret til minimum samme stand, som inden opstart af anlægsarbejderne.

Ligeledes sker der retablering i tilfælde af, at anlægsarbejdet forårsager skader udenfor gravearealet. Normalt vist kan man uden problemer fastlægge hvilke skader, der er en følge af anlægsarbejdet, selvom disse opstår udenfor arbejdsarealet.

Omfang af genplantning indenfor arbejdsbæltet aftales nærmere med lodsejer. Eventuel genplantning indenfor selve servitutbæltet sker i forhold til de restriktioner, som servituten fastsætter. Landbrugsarealerne afleveres ryddet, planet og enten pløjet, grubbet eller harvet efter nærmere aftale med lodsejer.

Udover at der ved ekspropriationen fastsættes erstatning for arealer og servitutpålæg, vil der, efter at anlægsarbejderne er gennemført, blive fastsat erstatning for afgrødetab, strukturskader, læhegn, beplantning og andre midlertidige ulemper mv. Erstatningen til den enkelte lodsejer opgøres på grundlag af det faktisk passerede i forhold til ejendommens normale drift efter en konkret arealopgørelse og vurdering. Såfremt der ikke kan opnås enighed mellem lodsejer og Energinet, har parterne mulighed for at få ekspropriationskommissionen til at fastsætte erstatningen for de midlertidige ulemper.

Der ydes erstatning for afgrødetab såvel ved etablering af anlæg som ved eventuelle senere tilsyns- og reparationsarbejder. Det er sædvanligvis ejeren, der vil modtage erstatning for servitut og strukturskade, og eventuelle forpagtere, der modtager erstatning for afgrødetab. Men det beror i sidste ende på den nærmere aftale med ejer og eventuelle forpagtere, hvordan erstatningen skal udbetales/fordeles.

Vedrørende betalingsrettigheder

Når der grundet den manglende rådighed/dyrkning af arealerne i anlægsperioden midlertidigt må trækkes

arealer ud fra EU-støtteordninger, kan de mistede betalingsrettigheder efterfølgende generhverves fra den nationale reserve. Dette arbejde betaler Energinet lodsejernes landbrugskonsulenter for. Hvis der opstår tab grundet mistet EU-støtte, vil der blive ydet erstatning herfor.

Efter anmodning fra flere lodsejere har Energinet anmodet Landbrugsstyrelsen om at vurdere, om der kan ske en tilpasning af forvaltningspraksis for de ejendomme, der berøres af utilsigtede følger af Baltic Pipe-projektet, således at lodsejerne så vidt muligt friholdes for administrativt besvær og utilsigtede økonomiske konsekvenser. Landbrugsstyrelsen har besvaret Energinets henvendelse og oplyst, at der ikke er grundlag for at ændre forvaltningspraksis for de ejendomme, der berøres af Baltic Pipe projektet, idet Landbrugsstyrelsens dispensationsafgørelser beror på konkrete vurderinger, som forudsætter, at Landbrugsstyrelsen modtager dispensationsanmodninger fra den enkelte ejer.

For så vidt angår den direkte støtte, herunder de grønne krav, oplyser Landbrugsstyrelsen bl.a., at uforudsete ændringer i anlægsarbejdet kan falde under 'force majeure og usædvanlige omstændigheder'. Landbrugsstyrelsen kan efter en konkret vurdering tage hensyn hertil, såfremt ejeren underretter Landbrugsstyrelsen og indsender dokumentation for omstændigheden senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor ejeren igen er i stand til at udføre landbrugsaktiviteten.

Landbrugsstyrelsen oplyser for så vidt angår Pleje af Græs og Naturarealer under Landdistriktsprogrammet, at plantedækket som udgangspunkt ikke må beskadiges, men at der kan gives dispensation fra kravene inden meddelelse om eventuel kontrol. Dette betyder, at ejeren skal ansøge om dispensation, så snart han er blevet bekendt med, at det pågældende areal bliver berørt.

I forhold til krydsoverensstemmelse på miljø- og GLM-området oplyser Landbrugsstyrelsen, at såfremt overtrædelsen af krydsoverensstemmelsesreglerne kan tilskrives Baltic Pipe-projektet, og ejeren ikke har haft mulighed for at undgå, at kravene overtrædes, ifalder ejeren ikke sanktioner efter krydsoverensstemmelsesreglerne. Inden der eventuelt sker sanktionering for overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav, foretager Landbrugsstyrelsen altid en forudgående høring, hvorved ejeren vil få mulighed for at forklare, at han ikke har kunnet hindre overtrædelsen pga. Baltic Pipe-projektet.

Vedrørende strukturskade

Anlægs-, reparations- og tilsynsarbejde kan medføre, at jordens normale struktur ændres, hvorved jordens ydeevne forringes i de følgende år. Der betales erstatning for forringelsen af jordens struktur. Graden af strukturskade inddeles i tre kategorier: let (I), middelsvær (II) og svær (III). Da graden af strukturskade afhænger meget af, under hvilke forhold arbejdet udføres, føres der systematisk logbog over vejrlig på anlægstidspunktet. Således spiller det en væsentlig rolle, hvordan jordbunds- og vejrforholdene er, når arbejdet udføres.

Strukturskadeerstatningerne er baseret på, at arealerne erfaringsmæssigt – i gennemsnit – gradvist retablerer sig til deres tidligere niveau inden for en periode på 3-5 år. Energinet er på nuværende tidspunkt i dialog med landbrugets organisationer om metoder til opgørelse af strukturskadeerstatning. Ændringer i opgørelsesformen vil i givet fald også komme lodsejere, der er berørt af nærværende projekt, til gode.

Det forudsættes, at anlægsarbejdet udføres på en rimelig og ordentlig måde. Muldjord og råjord vil blive holdt adskilt og lagt i to bunker på hver sin side af ledningsgraven. Som udgangspunkt vil opgravede sten blive lagt tilbage i ledningsgraven. Det gælder dog ikke meget store og meget skarpe sten. Der vil dog foregå stensamling efter tilbagelægning af råjord og muldjord. Overskydende råjord vil blive lagt i et 3-4 cm jævnt lag inden for det bælte, hvor der er blevet gravet. Råjorden vil efter aftale med lodsejer eventuelt blive grubbet inden mulden pålægges. Mulden lægges ovenpå i et jævnt lag med en mindre overhøjde over selve ledningsgraven. Strukturskader kan ikke helt undgås, men vil blive søgt begrænset ved anvendelse af bæltekøretøjer, hvor trykket fra maskinen fordeles jævnt. Der kan ikke udlægges køreplader på det areal, hvor bæltekøretøjerne færdes, herunder langs ledningsgraven og til og fra røroplagspladserne, da larvefodder og køreplader ikke er forenelige (stål mod stål). Omfanget af strukturskaderne vil ikke alene afhænge af typen og vægten af køretøjer ved gravearbejderne men også af jordbundstype og vejr under anlægsarbejdet. Hvis der er meget vådt i perioden, bliver strukturskaderne typisk større end i en tør periode.

Lodsejeren kan i op til 10 år efter anlægsarbejdets afslutning vende tilbage vedrørende strukturskade, hvis den tidligere udbetalte strukturskadeerstatning ikke synes at dække det reelle tab.

Hvis der inden 10 års periodens udløb fortsat er skader, foretages en bedømmelse af ”den varige skade”,

således at det permanente værditab erstattes, og sagen afsluttes. Lodsejer opfordres til at føre dokumentation fra tidspunktet for afleveringsforretningen i tilfælde af, at der bliver behov for at rejse krav om yderligere erstatning for længerevarende strukturskade, skade på dræn samt øvrige skader.

Vedrørende råstofindvinding

Adskillige lodsejere gjorde opmærksom på, at der er råstoffer på deres ejendomme. Lodsejerne ønskede derfor oplyst, om der er mulighed for råstofindvinding, når der placeres en gasledning på deres ejendom. Endvidere gjorde man opmærksom på, at der forventes fuld erstatning for et eventuelt tab.

Energinets repræsentanter oplyste, at der gerne må indvindes råstoffer indtil 20 meter fra ledningen, hvis der kan opnås en råstofindvindingstilladelse. Indvindingen skal selvfølgelig ske, så gasledningen ikke udsættes for nogen form for fare. Lodsejeren skal i den forbindelse være opmærksom på, at der umiddelbart må graves i 1 meters dybde for hver 2 meters afstand til ledningen ud over de første 20 meter, hvor der ikke må graves, og at opgravningen således skal have et skråt tværprofil, således at jorden omkring gasledningen forbliver stabil. Energinet opfordrede til dialog herom, når lodsejerne eventuelt skal opgrave råstoffer fra ejendommene.

Kommissarius udtrykte forståelse for problemet, og såfremt lodsejerne har foretaget prøveboringer, opnået råstofindvindingstilladelse eller har anden form for dokumentation for, at der er knyttet en forventningsværdi til et råstofområde, der berøres af anlægget, opfordrede Kommissarius lodsejerne til at fremsende materialet til kommissariatet inden ekspropriationsforretningen. Kommissionen vil på baggrund af blandt andet denne dokumentation vurdere, om begrænsningerne i råstofindvindingen udgør et erstatningsberettiget tab.

Vedrørende risici forbundet med anlægget

Energinet oplyste, at der er en minimal risici, herunder for gasekspllosion, forbundet med anlægget. Energinet sørger for at foretage de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, herunder sikring af gasledningen samt omfattende kontrol- og nødsystemer, og det vil være muligt at lukke for gassen ved hjælp af et fjernstyret system.

Energinet oplyste i øvrigt, at landsplansdirektivet pålægger en 500 meter bred opmærksomhedszone/”class location zone”, der efter fastlæggelsen af den endelige linjeføring indskrænkes til 200 meter på hver side af

gasledningen, hvorefter den fremtidige byudvikling skal ske under hensyntagen til gasledningen. Der henvises til side 15 i landsplansdirektivet, hvor der under pkt. 1.2.6 redegøres nærmere for betydningen af en observationszone/"class location zone".

Vedrørende vejadgang i anlægsperioden

Der blev spurgt til vejadgangen til de enkelte ejendomme og omkørsel under anlægsarbejdet.

Energinets repræsentanter oplyste, at vejadgangen til ejendommene skal opretholdes i anlægsperioden. Der vil for enkelte ejendomme kunne forekomme meget korte afbrydelser af vejadgangen efter forudgående dialog med lodsejer. Der vil altid skulle være en nødplan, så der hurtigt kan skabes vejadgang – også ved korte afbrydelser - i tilfælde af behov for redning – ved f.eks. hurtigt udlægning af køreplader over ledningsgraven.

Vedrørende fjernelse af gasledningen m.v.

Der blev spurgt til, om gasledningen vil blive fjernet, når den på et tidspunkt ikke længere er i drift, og om lodsejerne i givet fald kan blive pålagt at fjerne den.

Energinets repræsentanter oplyste, at det er Energinet, der har ansvaret for at afvikle gastransmissionsanlægget, og som har alle udgifter forbundet med afviklingen. Der foreligger ikke på indeværende tidspunkt formelle krav eller vejledninger for afviklingen af anlægget. Hvis sådanne retningslinjer foreligger på tidspunktet for afvikling af anlægget, vil disse blive fulgt. Alternativt vil anlægget blive afviklet i overensstemmelse med praksis på dette tidspunkt. På tidspunktet for afvikling af gastransmissionsanlægget må myndighederne tage stilling til, om anlægget skal fjernes eller blive liggende ud fra en samlet samfundsøkonomisk og miljømæssig betragtning. Det vil nok være næsten lige så bekosteligt at fjerne ledningen som at anlægge den, og det vil endvidere være forbundet med gener for lodsejerne, hvis ledningen skal graves op. Uanset hvilke krav miljømyndighederne måtte stille på tidspunktet for afvikling af anlægget, vil anlægget blive afviklet af Energinet – eller den til enhver tid værende ejer heraf – uden udgift og tab for ejeren.

Kommissarius oplyste, at ekspropriationskommissionens i forbindelse med ekspropriationerne på Sjælland har ændret servitutteksten, så det af servitutteksten kan lægges til grund, at lodsejeren under ingen omstændigheder kan blive pålagt omkostninger i forbindelse med en situation, hvor det er andre end lodsejerens egne dispositioner (dvs. Energinets eller tredjemands

dispositioner), der nødvendiggør en omlægning eller flytning af gastransmissionsledningen.

Vedrørende betydningen af opmærksomhedszonen

Flere lodsejere spurgte til opmærksomhedszonen, herunder om den begrænser muligheden for udstykning og nybyggeri. Der blev endvidere stillet spørgsmål til, hvorfor Energinet ikke har ført gasledningen gennem naturområde i stedet for gennem lodsejernes ejendomme, hvorved de fremtidige bebyggelsesmuligheder begrænses.

Energinets repræsentanter oplyste, at det ikke er en forbudszone, men en opmærksomhedszone, som betegnes som en "class location zone", svarende til en "statslig kommuneplan" hvor bl.a. planer for byudvikling mv. skal sikkerhedsvurderes ud fra tilstedeværelsen af en gastransmissionsledning. Dette skyldes, at gastransmissionsledningen er dimensioneret efter befolkningskoncentrationen i de berørte områder, og at tekniske forhold kan være afgørende i forhold til placering af veje, vindmøller mv. nær ved gastransmissionsledningen. Ny bebyggelse eller ændret anvendelse af arealerne nær eksisterende transmissionsledninger kan i særlige tilfælde betyde, at Arbejdstilsynet eller Energistyrelsen kan stille særlige krav. Hvis en bebyggelse eller anlæg hverken kræver landzonetilladelse eller byggetilladelse, vil der være tale om byggeri, der ikke er problematisk i forhold til landsplandirektivets arealreservation. Energinet påpegede, at der omkring den eksisterende gasledning fra 1980'erne er sket betydelig byudvikling, og det netop er grunden til, at Baltic Pipe ikke kan placeres parallelt med den eksisterende ledning på hele strækningen. Opmærksomhedszonen blev pålagt ved landsplansdirektivet fra 2019, og det er op til ekspropriationskommissionen at vurdere, om denne 200 meter-zone medfører et erstatningsberettiget tab på de konkrete ejendomme.

Energinets repræsentanter oplyste endvidere, at det generelt ikke har været muligt at føre ledningstracéet gennem større fredede naturområder, grundet de særlige regler, der gælder for sådanne områder. I forbindelse med VVM-processen er der sket en overordnet afvejning mellem de mange forskellige interesser i placeringen af en kritisk infrastruktur som denne gasledning.

Vedrørende muligheden for at etablere solcelleanlæg og plantager

Flere spurgte til, om man kan plante frugt- og juletræsplantage samt opsætte solcelleanlæg på ejendomme, der berøres af anlægget.

Energinet oplyste, at man kan gøre dette, men at det må ske med respekt for gasledningen og de servitutbestemmelserne, som vil blive pålagt ejendommene i forbindelse med ekspropriationerne i januar-februar 2021.

For så vidt angår juletræskulturer betragter Energinet som udgangspunkt disse som en afgrøde, såfremt de høstes senest ved en højde på ca. 1.6. Der kan derfor efter nærmere aftale med Energinet etableres juletræskulturer indenfor et 4 meter bredt bælte (2 meter på hver side af gasledningen). For så vidt angår frugtplantager skal der dog være et 4 meter bredt bælte (2 meter på hver side af gasledningen), hvor der ikke er træer. For så vidt angår solcelleanlæg skal der være et 10 meter bredt bælte uden solcelleanlæg (5 meter på hver side af gasledningen).

Vedrørende lovligheden af projektet m.v.

Advokat Søren Nørgaard Sørensen, HjulmandKaptein, har forud for besigtigelsesforretningerne til Baltic Pipe i brev af 23. september 2019 til ekspropriationskommissionen på vegne af en række lodsejere gjort gældende, at projektet i sin nuværende og foreliggende form ikke er lovligt. Det gøres gældende, at ekspropriationskommissionen har pligt til af egen drift at påse og efterprøve projektets fulde lovlighed. Brevet indeholder samtidig en opfordring til ekspropriationskommissionen om i forbindelse med besigtigelsesforretningerne at udbede sig Energinets præcise og dækkende redegørelse for, hvorfor gasledningen er valgt ført over land og ikke i vandet, herunder hvilke konkrete undersøgelser (også økonomiske), der ligger bag beslutningen.

Advokat Hanne Mølbeck, Bech-Bruun, har i brev af 2. oktober 2019 på vegne af Energinet gjort gældende, at en linjeføring på søterritoriet har været vurderet i forbindelse med miljøvurderingsprocessen forud for udstedelsen af landplandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet. Det anføres bl.a., at Energinet har vurderet, at projektet hverken ville være økonomisk eller teknisk realiserbart med en linjeføring på søterritoriet. Samtidig ville en række af de ønskede synergier ved at lægge gastransmissionsledningen på land være vanskelige at realisere. Projektet ville således ikke være realistisk at gennemføre med en linjeføring til havs, og denne mulighed er derfor fravalgt tidligt i projektløbet. Energinet fastholder på den baggrund projektet med den linjeføring, der fremgår af besigtigelsesmateriale, og som Energinet i enhver henseende anser for lovligt.

I breve af 9. oktober og 11. oktober 2019 har de to advokater nærmere redegjort for deres synspunkter.

Konkrete spørgsmål ved besigtigelsen i marken

Efter det indledende møde foretog kommissionen en besigtigelse i marken med udgangspunkt i nedenstående mødesteder.

Ved dagens møde besigtigedes strækningen fra st. 21.685 til st. 31.400.

Mødested den 11. august 2020, kl. 13.00: På Ruerne, 5591 Gelsted, hvor ledningen krydser.

Ejeren af lb.nr. 905 spurgte til, hvordan man erstatter den værdinedgang, som ejendommen vil lide som følge af anlægget.

Kommissarius oplyste, at værdinedgangen som udgangspunkt er indeholdt i servituttaksterne, men at der vil blive foretaget en konkret vurdering af, om disse er dækkende, hvis særlige forhold gør sig gældende på den berørte ejendom.

Repræsentanterne for lb.nr. 903 og 904 gjorde gældende, at gasledningen vil gå gennem et stort, uudnyttet råstofområde på ejendommen. Der er ikke en regionsplan herfor, men det kan meget vel tænkes, at dette bliver udarbejdet, særligt i lyset af at råstofmangel er meget omtalt i medier og blandt politikere. Ekspropriationskommissionen bør derfor sætte erstatning for den begrænsning i (fremtidig) råstofindvinding, som nedgravningen af gasledningen indebærer.

Energinet oplyste, at man ikke vil kunne opgrave råstoffer indenfor 20 meter på hver side af gasledningen, hvortil kommer, at gravningsarbejdet af stabiliseringshensyn må have et skråt tværprofil, således at jorden omkring ledningen forbliver stabil. Energinet opfordrer ejeren til at rådføre sig med Energinet, inden eventuel opgravning af råstoffer finder sted, således at Energinet (uden omkostninger for ejeren) kan rådgive om, hvordan råstofferne kan opgraves med respekt for gasledningen.

Kommissarius oplyste, at kommissionen vil tage stilling til eventuelle erstatningsspørgsmål på ekspropriationsforretningen. Det afgørende for, om der kan tilkendes erstatning for begrænsningen i muligheden for råstofindvinding, er, om der er en erstatningsberettiget forventningsværdi, hvilket betyder, der er et vist aktualitetskrav til muligheden for at opgrave råstoffer nu eller i fremtiden. Såfremt repræsentanterne for ejeren mener, at anlægget berører et råstofområde, der har en forventningsværdi, opfordres de til at fremsende synspunkter og eventuel dokumentation til kommissariatet

inden ekspropriationsforretningen. Se nærmere herom i ovenstående afsnit ”vedrørende råstofindvinding”.

Repræsentanterne for lb.nr. 903 og 904 oplyste, at der er 5-6 hektar nåletræsskov på ejendommen, og at det midlertidige arbejdsareal berører skoven. Repræsentanterne anførte, at når træerne indenfor arbejdsarealet fjernes, står den resterende del af nåletræsskoven meget udsat for vind mv. Endvidere vil jagtmulighederne forringes, når der således opstår et bælte gennem skoven, hvor der ikke er træer.

Energinet oplyste, at man ved placeringen af gasledningen og arbejdsarealet har taget særligt hensyn til de omkringliggende boliger. Man har dog også søgt at tage hensyn til nåletræsskoven, idet bøjningen af ledningstracéet til dels vil beskytte træerne mod vind, og gasledningen går endvidere gennem det område, hvor skoven er smallest.

Repræsentanterne for lb.nr. 903 og 904 spurgte til, i hvilken dybde gasledningen nedgraves. Repræsentanterne anmodede endvidere Energinet om at opsætte markeringspæle på ejendommen, der hvor der sker ændringer i tracéet.

Energinet noterede sig repræsentanternes ønske om markeringspæle, og oplyste at der vil være et jorddække på mindst 1,3 meter over gasledningen.

Ejeren af lb.nr. 905 spurgte til gasledningens levetid.

Energinet oplyste, at det forventes, at den skal bruges i mange år, og herefter vil det være Energinets ansvar at gasledningen fjernes/opfyldes med sand eller lignende, jf. ovenstående afsnit ”vedrørende fjernelse af gasledningen mv.”

Mødested den 11. august 2020, kl. 14.15: Ud for ejendommen Hjortegyden 26, Gelsted.

Energinet oplyste, at det har vist sig, at der med den oprindelige linjeføring var for lidt plads til at lægge rørene op i forbindelse med sammensvejsningen af en lang underboring under Brænde Å, og det har derfor været nødvendigt at ændre linjeføringen på denne strækning. Den ændrede og aktuelle linjeføring er den, der fremgår af besigtigelsesmaterialet, som blev fremsendt til lodsejerne den 1. juli 2020.

Repræsentanterne for lb.nr. 910 spurgte til, om man vil lave underboring ved hegnet på ejendommen og frem til den anden side af åen, hvilket Energinet bekræftede.

Repræsentanten for lb.nr. 910 spurgte endvidere til, om gasledningen skal føres gennem juletræsplantagen.

Energinet oplyste, at ledningstracéet føres gennem juletræsplantagen, men at der efter nedgravningen af gasledningen er mulighed for at indgå aftale med Energinet om etablering af juletræskultur, jf. ovenstående afsnit ”vedrørende muligheden for at etablere solcelleanlæg og plantager”.

Energinet oplyste endvidere, at man umiddelbart efter, at kommissionen har godkendt placeringen af ledningstracéet, vil afholde et møde med lodsejeren, og at der tillige inden anlægsarbejderne vil blive afholdt et opstartsmøde med lodsejeren. I den forbindelse vil Energinet aftale med lodsejeren, hvordan der under anlægsarbejdet skal hegnes ved juletræsplantagen.

Ejeren af lb.nr. 913 oplyste, at han er ved at indgå en forpagtningaftale (økologisk grønsagsdrift), der omfatter det areal, der berøres, og det er derfor vigtigt, at ejeren snarest informeres om ekspropriationsgrænserne.

Ejeren af lb.nr. 913 spurgte til, om der er givet dispensation til at føre ledningstracéet gennem fredede områder i Assens Kommune.

Energinet bekræftede, at der er givet tilladelse hertil, og man vil fremsende afgørelsen til ejeren.

Ejeren af lb.nr. 913 oplyste, at der på ejendommen er et råstofområde, der berøres af anlægget. Ejeren spurgte derfor til, hvorledes anlægget begrænser muligheden for at indvinde råstoffer.

Energinet oplyste, at man ikke vil kunne opgrave råstoffer indenfor 20 meter på hver side af gasledningen, hvortil kommer, at gravningsarbejdet af stabiliseringshensyn må have et skråt tværprofil, således at jorden omkring ledningen forbliver stabil. Energinet opfordrer ejeren til at rådføre sig med Energinet, inden eventuel opgravning af råstoffer finder sted, således at Energinet (uden omkostninger for ejeren) kan rådgive om, hvordan råstofferne kan opgraves med respekt for gasledningen.

Kommissarius oplyste, at kommissionen vil tage stilling til eventuelle erstatningsspørgsmål på ekspropriationsforretningen. Det afgørende for, om der kan tilkendes erstatning for begrænsningen i muligheden for råstofindvinding, er, om der er en erstatningsberettiget forventningsværdi, hvilket betyder, der er et vist aktualitetskrav til muligheden for at opgrave råstoffer nu eller i fremtiden. Såfremt ejeren mener, at anlægget berører et råstofområde, der har en forventningsværdi, opfordres han til at fremsende synspunkter og even-

tuel dokumentation til kommissariatet inden ekspropriationsforretningen. Se nærmere herom i ovenstående afsnit ”vedrørende råstofindvinding”.

Ejerne af lb.nr. 909 anførte, at ledningstracéet er placeret meget tæt på beboelsesbygningen på deres ejendom, og nedgravning af gasledningen vil endvidere ødelægge det lille skovområde i ”baghaven”. Ejerne anmodede derfor om, at man ændrer linjeføringen, således at tracéet ikke laver et ekstra knæk ved ca. st. 25.550, og således at ledningstracéet i stedet følger den naturlige bue, og dermed rykkes længere mod nord ved ejendommen. Ledningstracéet vil herved berøre på lb.nr. 910, men ejerne af lb.nr. 909 anførte, at det alene vil berøre hjørnet af en meget stor ejendom, og det må derfor anses for at være et langt mindre indgreb, end hvis gasledningen føres gennem baghaven på deres ejendom. Ejerne af lb.nr. 909 har haft kontakt til Miljøstyrelsen, som har oplyst, at den foreslåede ændring af linjeføringen vil medføre, at ledningen går gennem fredskov på lb.nr. 910, men at dette ikke er til hinder for, at der sker den foreslåede ændring af linjeføringen.

Repræsentanten for lb.nr. 910 anførte, at den foreslåede ændring af linjeføringen vil ske på bekostning af deres ejendom, hvilket man ikke ønsker. Dette ville bl.a. have konsekvenser for jagtmulighederne på ejendommen, og der kan også være arkæologiske hensyn.

Det blev gjort gældende, at man har brug for mere tid til at fremkomme med eventuelle yderligere bemærkninger, da man ikke inden forretningen var blevet gjort bekendt med, at ejerne af lb.nr. 909 ville foreslå en ændring af linjeføringen.

Energinet oplyste, at den foreslåede ændring af linjeføringen ligger udenfor det område, der er reserveret i landsplandirektivet.

Mødested den 11. august 2020, kl. 15.45: På Engvej, 5560 Aarup, hvor ledningen krydser.

Ejeren af lb.nr. 915 udtrykte bekymring for drænene på ejendommen.

Energinet oplyste, at man retablerer de dræn, der måtte blive beskadiget under arbejderne, således at de fungerer mindst ligeså godt som inden anlægsarbejdet. Der henvises til ovenstående afsnit ”vedrørende drænforhold m.m.”

Ejeren af lb.nr. 919 oplyste, at ejendommen gennem de sidste 2-3 år har været usælgelig, fordi den står som en projektejendom på Energinets hjemmeside. Det er derfor afgørende for ejeren at få afklaring på, om ejendommen skal være en projektejendom.

Energinet oplyste, at dette var tiltænkt i den indledende projekteringsfase, men at man herefter er gået væk fra dette igen, og Energinet giver gerne skriftlig bekræftelse herpå.

Ejeren af lb.nr. 919 oplyste, at han ikke har beboet ejendommen gennem de sidste 2-3 år, og han anmodede herefter om at få dækket sine renteudgifter i den periode, hvor ejendommen har været usælgelig pga. anlægget.

Energinet oplyste, at der ikke umiddelbart er grundlag herfor, men man vil undersøge tidligere mailkorrespondance mv. med henblik på at klarlægge, om Energinet har givet ejeren fejlagtig information og vejledning.

Ejeren af lb.nr. 920 havde forinden forretningen oplyst, at han ikke havde mulighed for at deltage i mødet, og han anmodede derfor om, at Energinet redegjorde for hans synspunkter.

Energinet oplyste, at ejeren havde udtrykt bekymring for, om der skal være linjeventilstation på ejendommen, og Energinet oplyste hertil, at der er sket en detaljering af projektet, således at der ikke skal være linjeventilstation på ejendommen. Ejeren havde endvidere spurgt til, om der efter nedgravningen af gasledningen vil være plads til at installere jordvarme samt til at opføre en ridehal og et maskinhus, og Energinet bekræftede, at der vil være plads til dette i tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Herefter afsluttedes dagens møde.

Helle S. Andersen

/Silja Plohmann

Onsdag den 12. august 2020 kl. 9.00 samledes kommissionen på Kaslundvej, 5610 Assens, hvor ledningen krydser, for at fortsætte besigtigelsen i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019.

Deltagerne var de samme som under besigtigelsesforretningen den 11. august 2020.

Protokollen førtes af fuldmægtig *Silja Plohmman*.

Ved dagens møde besigtigedes strækningen st. 31.400 til st. 39.720.

Følgende passerede:

Mødested den 12. august 2020 kl. 9.00: På Kaslundvej, 5610 Assens, hvor ledningen krydser.

Ejeren af lb.nr. 922 spurgte til, i hvilken dybde gasledningen nedgraves.

Energinet oplyste, at der vil være mindst 1,3 meter jorddække over gasledningen. Der henvises til afsnittet ”vedrørende drænforhold m.m.” for nærmere oplysninger om nedgravningen af gasledningen samt drænforhold.

Ejeren af lb.nr. 922 ønskede oplyst, om Energinet vil stoppe anlægsarbejdet pga. dårligt vejrlig.

Energinet oplyste, at dette som udgangspunkt ikke vil ske, men at man i tilfælde af usædvanligt dårligt vejr kan træffe en konkret beslutning om midlertidig udsættelse af anlægsarbejdet. Man har således udsat anlægsarbejdet på Sjælland, fordi foråret 2020 var usædvanligt regnfuldt.

Søn til ejeren af lb.nr. 927 spurgte til, hvornår anlægsarbejdet finder sted.

Energinet oplyste, at man forventer, at anlægsarbejderne på denne strækning påbegyndes juli-august 2021, men dette er dog med forbehold for, at der kan ske ændringer i tidsplanen. Anlægsarbejdet varer ca. 3 måneder på den enkelte ejendom.

Ejeren af lb.nr. 923 spurgte til, hvornår der etableres rørlagerplads på ejendommen.

Energinet oplyste, at man begynder at køre rør ud på ejendommen i februar-marts 2020.

Ejeren af lb.nr. 923 anførte, at rørlagerpladsen ikke er hensigtsmæssigt placeret, da området er vådt og drørene ligger højt.

Energinet oplyste, at man er opmærksom på problematikken, og at placeringen af rørlagerpladsen er sket under hensyn til de omkringliggende boliger. Man forventer, at der vil blive foretaget en grundvandssænkning eller en dræning af området, for at afhjælpe den nævnte problematik, og jorden beskyttes endvidere vha. stabilgrus og fiberdug.

Energinet oplyste i øvrigt, at ejerne som udgangspunkt skal dyrke marken som hidtil, idet eventuelle afgrødetab erstattes af Energinet.

Ejeren af lb.nr. 922 spurgte til, om det vil være muligt at plante en frugt- eller juletræsplantage eller etablere et solcelleanlæg på de ejendomme, der berøres af gasledningen.

Energinet oplyste, at dette er muligt, men at servitutbestemmelserne skal respekteres, jf. nærmere i ovenstående afsnit ”vedrørende begrænsninger som følge af servitut om gastransmissionsanlæg”.

Ejeren af lb.nr. 923 spurgte til, om der ydes erstatning for den værditab, ejendommen lider som følge af anlægget.

Kommissarius oplyste, at dette som udgangspunkt er indeholdt i den erstatning, der gives for pålæg af servitut om gastransmissionsanlæg. Kommissionen kan dog foretage en konkret vurdering af, om tabet er større, såfremt der er særlige forhold på ejendommen.

Ejeren af lb.nr. 922 kritiserede, at man ikke som ejer modtager godtgørelse for den tid, som man bruger på at sætte sig ind i alt det tilsendte materiale samt fremmøderne til besigtigelses- og ekspropriationsforretningen.

Kommissarius oplyste, at ekspropriationsprocesloven alene giver hjemmel til, at kommissionen kan fastsætte en godtgørelse for sagkyndig bistand.

Søn til ejerne af lb.nr. 927 anførte, at ledningstracéet går gennem ca. 1,5 km dyrket mark på ejendommen, hvor man ikke ønsker, at der opsættes markeringspæle, da dette vil være til stor gene for markdriften. Der er ikke nogen ændring i ledningstracéets retning på denne strækning, hvorfor man ikke mener, at det er nødvendigt, at der opsættes markeringspæle på denne strækning.

Energinet oplyste, at man noterede sig ejerens ønske, men at det kan blive nødvendigt at opsætte markeringspæle, da der er tale om en meget lang strækning.

Ejerne af lb.nr. 922 og 927 oplyste, at der i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser er sket skader på nogle dræn, som ejerne selv har retableret. De har

dog endnu ikke modtaget erstatning herfor, selvom de arkæologiske forundersøgelser blev afsluttet den 1. juni 2020.

Energinet beklagede dette og vil snarest vende tilbage til ejerne vedrørende erstatningsudbetalingen.

Mødested den 12. august 2020 kl. 10.30: På parkeringspladsen ved Ødsted Kirke, Chr. Richardtsvej 23, 5620 Glamsbjerg.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 spurgte til, om han modtager godtgørelse for den tid, som han bruger på fremmødet til besigtigelsesforretningen.

Kommissarius oplyste, at han ikke vil modtage godtgørelse for fremmødet, idet ekspropriationsprocessen alene giver hjemmel til, at kommissionen kan fastsætte en godtgørelse for sagkyndig bistand.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 spurgte til, hvordan man forholder sig til den EU-støtte, ejeren mister som følge af, at en del af ejendommen ikke kan dyrkes under anlægsarbejdet.

Energinet oplyste, at han vil modtage erstatning herfor. Der henvises til ovenstående afsnit ”vedrørende betalingsrettigheder”.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 udtrykte bekymring for, at gasledningen vil vanskeliggøre etableringen af et nyt drænsystem på ejendommen.

Energinet oplyste, at såfremt der ved etableringen af nye dræn er ekstraomkostninger som følge af gasledningen, vil disse blive erstattet af Energinet, under forudsætning af, at Energinet inddrages i planlægningen af nydræningen. Hvis ejeren på nuværende tidspunkt har konkrete dræningsplaner, vil Energinet gerne orienteres herom, således at der kan tages hensyn til dette ved nedgravningen af gasledningen.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 spurgte til, om man ved almindelig dyrkning af jorden, herunder ved grubning og drænreparationer kan ødelægge anlægget. Energinet oplyste, at servitutten beskriver, hvordan lodsejer skal agere vedr. grubning og gravearbejder nær gasledningen. Energinet påviser i nødvendigt omfang ledningen og fører tilsyn med gravearbejder.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 stillede spørgsmål til gasledningens levetid.

Energinet oplyste, at man forventer, at den skal bruges i mange år, hvorefter der vil blive taget stilling til, hvordan den skal nedlægges, men lodsejerne vil ikke blive pålagt udgifter til dette, jf. nærmere herom i

ovenstående afsnit ”vedrørende fjernelse af gasledningen m.v.”

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 spurgte til, om han vil modtage erstatning for strukturskade i 10 år.

Energinet oplyste, at der som udgangspunkt betales forventede strukturskader ved anlægsarbejdets afslutning. Hvis disse viser sig ikke at dække de faktiske afgrødetab i årene efter anlægsarbejdet, kan lodsejer rette henvendelse til Energinet, og der kan efter de faktiske forhold, opgøres supplerende erstatninger frem mod år 10 efter anlægsarbejdernes afslutning. Der henvises i øvrigt til ovenstående afsnit ”vedrørende strukturskade”.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 gjorde opmærksom på, at området er meget kuperet, og at der kun er et tyndt lag muld på det berørte areal, og at der endvidere er mange sten i jorden, hvilket kan være problematisk i forbindelse med anlægsarbejde og retablering. Der er fx risiko for, at sten kan falde udenfor arbejdsarealet, og at der ved retableringen ikke er tilstrækkeligt muldjord, såfremt muld- og råjord ikke under anlægsarbejdet holdes tilstrækkeligt adskilt. I forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser er der således sket delvis sammenblanding mellem muld- og råjord.

Ejeren af lb.nr. 930 oplyste hertil, at han også har været utilfreds med de arkæologiske forundersøgelser, idet arkæologerne ikke har taget hensyn til høsten.

Energinet noterede sig dette og beklagede de skader og ulemper, som de arkæologiske forundersøgelser har medført, idet det blev oplyst, at Energinet har ansvaret for de skader, der hidrører fra forundersøgelserne og anlægsarbejdet, uagtet at skaderne opstår udenfor arbejdsarealet, jf. nærmere herom under ovenstående afsnit ”vedrørende arkæologiske forundersøgelser” og ”vedrørende midlertidigt arbejdsareal, jordhåndtering, stensamling og afgrødetab”.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 oplyste, at han påtænker i fremtiden at opføre et nyt stuehus der, hvor ledningen skal placeres. Derudover anførte ejeren, at anlægget vil påvirke ejendommens værdi.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 oplyste endvidere, at der er rød- og blåler på ejendommen, og at projektet begrænser mulighederne for at frasælge arealet med råstofferne. Ejeren oplyste i den forbindelse, at han vil søge at opgrave det øverste lag (ca. 1 meter) inden anlægsarbejdet påbegyndes.

Energinet oplyste, at der ikke er nogen problemer i, at han opgraver dette lag ler, inden anlægsarbejdets

igangsættelse. Når gasledningen er nedgravet, vil ejeren dog ikke kunne opgrave ler indenfor 20 meter på hver side af gasledningen, hvortil kommer, at gravningsarbejdet af stabiliseringshensyn må have et skråtværprofil, således at jorden omkring ledningen forbliver stabil. Energinet opfordrede derfor ejeren til at rådføre sig med Energinet, såfremt han vil opgrave ler efter etableringen af anlægget, således at Energinet (uden omkostninger for ejeren) kan rådgive om, hvordan leret kan opgraves med respekt for gasledningen.

Ejeren af lb.nr. 928 og 933 anførte, at han muligvis ikke kan nå at opgrave leret inden anlægsarbejdet påbegyndes.

Energinet oplyste, at kommissionen i så fald vil tage stilling til hvilket tab, ejeren herefter måtte have. Se nærmere herom i ovenstående afsnit ”vedrørende råstofindvinding”.

Ejeren af lb.nr. 930 anførte, at det for at undgå strukturskade er afgørende, at anlægsarbejdet udføres når vejrliget er godt.

Energinet oplyste, at man som udgangspunkt ikke vil udsætte anlægsarbejdet pga. vejrlig, men at man i tilfælde af usædvanligt dårligt vejr kan træffe en konkret beslutning om midlertidig udsættelse af anlægsarbejdet. Man har således udsat anlægsarbejdet på Sjælland, fordi foråret 2020 var usædvanligt regnfuldt.

Ejeren af lb.nr. 930 oplyste, at tracéet ved hans ejendom går gennem et meget kuperet og drænet område. Ejeren oplyste, at han selv har stor drænfaglig ekspertise, og at han anser linjeføringen for meget problematisk, idet han ikke er overbevist om, at det er muligt at foretage den tilstrækkelige retablering af drænene. Han anmodede derfor om, at man ændrer linjeføringen, således at den føres længere mod syd ved hans ejendom. Herved vil det alene være hovedledningen, der berøres.

Mødested den 12. august 2020 kl. 13.00: På Frøbjergvej, 5560 Aarup, hvor ledningen krydser.

Energinet oplyste, at rørlagerpladsen på lb.nr. 938 bliver etableret i februar-marts 2021, og at den skal anvendes i mindst 6 måneder.

Ejeren af lb.nr. 938 oplyste, at det område, hvor rørlagerpladsen skal etableres er meget vådt, da terrænet er kuperet, og da området ligger meget lavt. Ejeren foreslog derfor, at rørlagerpladsen flyttes til det sydvestlige hjørne af ejendommen.

Energinet oplyste, at man har valgt denne placering, da det ligger i udkanten af ejendommen, og da området er vådt, og dermed ikke driftsmæssigt er den bedste jord på ejendommen. Man vil beskytte jorden mod strukturskade ved at skrabe muldjord af og ved at lægge grus og fiberduk. Energinet vil dog undersøge muligheden for at flytte rørlagerpladsen til den af ejeren foreslåede placering.

Ejeren af lb.nr. 937 anførte, at vejrliget er afgørende for at undgå strukturskade.

Energinet oplyste, at det er en konkret vurdering, om anlægsarbejdet skal udsættes pga. vejrlig, men at der skal meget til, førend at man vil træffe denne beslutning. Man har dog udsat anlægsarbejdet på Sjælland, fordi foråret 2020 var usædvanligt regnfuldt. Energinet opfordrede til, at der føres logbog, som kan være med til at klarlægge omfanget af strukturskaden.

Ejeren af lb.nr. 938 spurgte til, hvad fremgangsmåden er, hvis parterne ikke kan blive enige om erstatningen for strukturskade.

Kommissarius oplyste, at Energinet vil opgøre tabet og søge at indgå aftaler med lodsejerne i 2. halvår af 2021. Hvis parterne ikke kan opnå enighed om erstatningen for arbejdsareal, tab af beplantning, strukturskade mv. vil ekspropriationskommissionen tage stilling til dette i foråret 2022.

Energinet oplyste, at man endvidere vil udbetale et acontobeløb, såfremt parterne ikke kan nå til enighed omkring erstatningen.

Ejeren af lb.nr. 938 oplyste, at der efter de arkæologiske forundersøgelser har været problemer med sten udenfor graveområdet.

Energinet noterede sig dette og beklagede skader og ulemper, som de arkæologiske forundersøgelser har medført, idet det blev oplyst, at Energinet har ansvaret for de skader, der hidrører fra forundersøgelserne og anlægsarbejdet, uagtet at skaderne opstår udenfor arbejdsarealet, jf. nærmere herom under ovenstående afsnit ”vedrørende arkæologiske forundersøgelser” og ”vedrørende midlertidigt arbejdsareal, jordhåndtering, stensamling og afgrødetab”.

Mødested den 12. august 2020 kl. 14.00: På Frøbjergvej, 5560 Aarup, hvor ledningen krydser.

Ejeren af lb.nr. 943 spurgte til, om dræn, der beskadiges under anlægsarbejdet, vil have samme vandføringsevne efter retableringen, og om der vil blive foretaget en ingeniørberegning af drænenes ydeevne.

Energinet oplyste, at drænene vil have mindst samme vandføringsevne efter retableringen. Der bliver ikke foretaget en ingeniørberegning, men Energinets dræns eksperter vil vurdere drænene, og Energinet skal stå inde for, at drænene har mindst samme ydeevne som inden anlægsarbejdet, jf. ovenstående afsnit ”vedrørende drænforhold m.m.”

Ejeren af lb.nr. 943 oplyste, at der på en del af ejendommen er et lavt fald, og at det her vil være problematisk med afskærende dræn.

Energinet noterede sig dette og oplyste, at udgangspunktet er, at gasledningen føres under drænene, jf. ovenstående afsnit ”vedrørende drænforhold m.m.”

Ejeren af lb.nr. 943 spurgte til, hvordan man forholder sig til den EU-støtte, som ejeren mister som følge af, at en del af ejendommen ikke kan dyrkes under anlægsarbejdet på ejendommen.

Energinet oplyste, at ejeren vil modtage erstatning herfor. Der henvises til ovenstående afsnit ”vedrørende betalingsrettigheder”.

Ejeren af lb.nr. 943 spurgte til, om andre lednings-ejere, fx et teleselskab, kan benytte det fiberkabel, der nedgraves af Energinet som en del af anlægsprojektet.

Energinet oplyste, at man vil undersøge dette. Energinet har efterfølgende oplyst følgende overfor kommissariatet:

”Det er kun Energinet som anvender fiberrøret, og inde i røret bliver der etableret fiberkabel, som ejes af Energinet. Fiberkablet kommer til at skulle bruges til kommunikation mellem de L/V stationer som ligger på strækningen samt kompressorstationerne for at kunne styre og overvåge gasrøret, og vil indgå sammen med Energinets øvrige fiber infrastruktur, som er et vigtigt led i den danske el og gas forsyning.

Energinet etablerer kun fiberinfrastruktur til forsyningsformål, men forskellige forhold gør, at der typisk vil være en vis overskudskapacitet tilstede. Sådan overskudskapacitet kan Energinet udleje til markedet efter lov om naturgasforsyning (LBK 126 af 6/2 2020) § 5, stk. 3 jf. § 2 hhv. lov om elforsyning (LBK 119 af 6/2/2020) § 4, stk. 2, jf. § 2, stk. 1, cf. bekendtgørelse om kommuners og Energinets deltagelse i anden virksomhed, der har nær tilknytning til deres hovedvirksomhed efter elforsyningsloven (BEK 1133 af 27/11 2008) § 3 nr. 1).

Bekendtgørelsen, der formelt set kun vedrører elforsyningsanlæg, forholder sig meget specifikt til Energi-

nets (og kommuners) mulighed for udlejning af kapacitet i fiberoptiske kabler. Det fremgår f.eks., at der kun må udlejes overskudskapacitet i fiberkabler, og kablet skal være etableret med et forsyningsformål. Energinet må altså ikke etablere fiber med henblik på kommerciel udlejning, men i det omfang/ i det tidsrum, hvor der er egentlig overskudskapacitet, må dette udlejes. Energinet lægger bekendtgørelsens begrænsninger til grund også for de fiberoptiske kabler i gasanlæg, herunder Baltic Pipe.”

Kommissionens beslutning

Efter drøftelse af det fremlagte projekt, de ved besigtigelsen fremkomne bemærkninger samt de fremsendte skriftlige indlæg fra henholdsvis advokat Søren Nørgaard Sørensen og advokat Hanne Mølbeck besluttede kommissionen at godkende det for kommissionen forelagte projekt for Baltic Pipe på strækningen Gelsted-Skovhuse. Kommissionen anser projektet for lovligt, og finder, at den valgte linjeføring er sagligt begrundet, jf. også det nedenfor anførte vedrørende kommissionens projektprovelse.

Ved besigtigelsen er kommet konkrete forslag om ændring af linjeføringen på strækningen fra st. 25.500 til st. 26.200 og strækningen fra st. 35.950 til st. 36.800 samt flytning af rørlagerplads på lb.nr. 938.

Vedrørende disse forslag bemærker kommissionen følgende:

Ændring af linjeføringen mellem st. 25.550 og st. 26.075

Ejerne af lb.nr. 909 har foreslået ændringen af linjeføringen på denne strækning. Forslaget berører nabo-ejendommen lb.nr. 910. Repræsentanterne for ejeren af nabo-ejendommen har tilkendegivet, at man har indvendinger mod den foreslåede ændring af linjeføringen, idet dette vil medføre en forringelse af ejendommen, herunder en reducere af anvendelsesmulighederne på ejendommen.

Energinet har efter forretningen oplyst overfor kommissionen, at den foreslåede projektændring vil indebære en væsentlig fordyrelse af anlægsprojektet (i størrelsesordenen 5 til 10 mio. kr.), da den foreslåede linjeføring går gennem et stort skovareal, hvor der ifølge VVM-tilladelsen for projektet er krav om, at bredden på arbejdsbæltet begrænses til 20 meter. Endvidere går den foreslåede linjeføring gennem et laveliggende og vådt område, hvor det vil være nødvendigt at foretage spunsning og grundvandssænkning. Dertil kommer, at linjeføringen indebærer en vandløbskrydsning. Energinet har efter en samlet vurdering

af de anlægstekniske forhold konkluderet, at den foreslåede ændring ikke er gennemførlig.

Ekspropriationskommissionen har stor forståelse for det ønske om ændring af linjeføringen, som ejerne af lb.nr. 909 har fremsat, da hensynene til bevarelse af "haveskoven" og en større respektafstand til beboelsejendommen må anses for ganske vægtige hensyn.

Heroverfor står imidlertid, at dette vil ske på bekostning af en anden lodsejer samt ikke mindst Energinets oplysning om, at ændringen af linjeføringen vil medføre en række tekniske problemstillinger og en betydelig fordyrelse af anlægsprojektet. Efter en samlet betragtning og afvejning af de modstående hensyn finder kommissionen, at linjeføringen, som foreslået af Energinet, må fastholdes på denne strækning.

Ændring af linjeføringen mellem st. 35.950 og st. 36.800

Ændringen af linjeføringen på denne strækning er foreslået af ejeren af lb.nr. 930. Ejeren af lb.nr. 930 har oplyst, at der er særlige terræn- og jordbundsmæssige forhold på stedet, samt at det projekterede ledningstracé gennemskærer et gennemdrænet område, hvor der næsten ikke er noget fald på dræne. Forslaget berører naboejendommen lb.nr. 932. Den af Energinet oprindeligt foreslåede linjeføring berører også ejendommen, men det er en anden del af ejendommen, der berøres ved den af ejeren af lb.nr. 930 foreslåede ændring.

Kommissionen har på den baggrund anmodet Energinet om at undersøge muligheden for en ændring af linjeføringen, som foreslået af ejeren af lb.nr. 930. Energinet har herefter oplyst overfor kommissionen, at man anbefaler den foreslåede ændring af linjeføringen. Herved undgår man meget store drænproblemer, idet "der er helt specielle drænmæssige udfordringer ved dræning og videreafvandning fra markerne lige syd for ejendommen".

Energinet oplyste endvidere, at man har været i kontakt med Assens Kommune, som har tilkendegivet, at man er bekendt med dræningsproblemerne i det pågældende område og at mosen, som det foreslåede ledningstracé vil gennemskære, er i ringe naturtilstand på den pågældende strækning. Kommunen har derfor tilkendegivet, at man gerne vil udstede en dispensation til krydsning af den § 3-beskyttede mose.

Energinet har endvidere været i kontakt med ejeren af den berørte naboejendom, lb.nr. 932, som har tilkendegivet, at han ikke har nogen indvendinger mod den

foreslåede ændring, idet dette ledningstracé også berører færre dræn på hans ejendom.

Ekspropriationskommissionen skal på denne baggrund godkende forslaget til ændring af linjeføringen på denne strækning. Da den ændrede linjeføring afviger fra landsplandirektivet, forudsætter kommissionen, at Erhvervsstyrelsen, der har udstedt landsplandirektivet, kan give tilslutning til ændringen.

Flytning af rørlagerplads på strækningen fra st. 38200 til st. 38350 (lb.nr. 938)

Ejeren af lb.nr. 938 har anmodet om, at rørlagerpladsen på hans ejendom flyttes til det sydvestlige hjørne af ejendommen. Ændringen af rørlagerpladsens placering berører ikke andre lodsejere.

Kommissionen har konstateret at området, som Energinet har foreslået som rørlagerplads, er særdeles lavtliggende, og at dette kan medføre problemer for retableringen og den fremtidige dræning af området. Kommissionen har derfor anmodet Energinet om at undersøge muligheden for at ændre placeringen af rørlagerpladsen, som foreslået af ejeren.

Energinet har herefter oplyst overfor kommissionen, at man indstiller til, at placeringen af rørlagerpladsen fastholdes. Energinet har besigtiget arealet den 21. januar 2020, hvilket er den vådeste vinter, som nogensinde er registreret. Energinet kunne i denne forbindelse konstatere, at en mindre del af arealet var vådt, men at dette er noget, som man vil kunne håndtere. Energinet oplyste endvidere, at man mener, at anlægsarbejdet vil belaste dræne mindre end almindelig markdrift, da Energinet vil bruge trykfordelende belægningsopbygning i forbindelse med anlægsarbejdet.

Energinet har endvidere kontaktet Assens Kommune, som både har godkendt den oprindelige placering af rørlagerpladsen og den af ejeren foreslåede placering. Dog oplyste kommunen, at oversigtsforholdene er bedst ved den af ejeren foreslåede placering. Energinet mener, at den trafikmæssige problematik kan håndteres vha. skiltning og hastighedsbegrænsning på Frøsløvvej.

Energinet har endvidere anført, at "arealet er forundersøgt arkæologisk og frigivet til anlægsarbejdet".

Kommissionen skal på baggrund af Energinets redegørelse godkende den af Energinet foreslåede placering af rørlagerpladsen.

Vedrørende råstofindvinding

Kommissionen anmoder Energinet om at få udarbejdet en uvildig rapport vedrørende råstofindvinding på lb.nr. 927, 928 og 929, herunder de faktiske forhold omkring dette graveområde og anlæggets betydning for muligheden for at indvinde råstoffer.

Vedrørende arkæologiske forundersøgelser

Kommissionen har noteret sig, at de på den konkrete strækning er stor utilfredshed med kvaliteten af arkæologernes entreprenørarbejder. Der har således ikke været foretaget tilstrækkelig adskillelse af muld og råjord. Ved retablering er arealet flere steder efterladt meget ujævnt, ligesom sten er blev efterladt udenfor traceet. Kommissionen finder dette kritisabelt, men har taget til efterretning, at Energinet vil følge op herpå.

Vedrørende kommunikation med lodsejeren

Kommissionen bemærker, at man lægger stor vægt på god dialog og information i forbindelse med projektet, herunder også i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser.

Vedrørende projektprovelse m.v.

Vedrørende spørgsmålet om rækkevidden af ekspropriationskommissionens projektprovelse, herunder spørgsmålet om, hvorvidt kommissionen kan pålægge Energinet at foretage yderligere undersøgelser af muligheden for at placere gastransmissionsledningen på søterritoriet i stedet for over land, skal kommissionen bemærke følgende:

Efter bestemmelsen i ekspropriationsproceslovens § 13 skal kommissionen under besigtigelsesforretningen foretage *en almindelig prøvelse* af det foreliggende projekt. Kommissionen kan herved bestemme, at ekspropriationen kun kan gennemføres, såfremt der foretages sådanne ændringer i projektet, som kommissionen finder nødvendige af hensyn til ejere, andre rettighedshavere, almene interesser eller anlæggets hensigtsmæssige gennemførelse.

Af den betænkning, som ligger til grund for ekspropriationsprocesloven (Betænkning nr. 330 vedrørende gennemgang af ekspropriationslovgivningen, 1963) fremgår, at formålet med besigtigelsen er at sikre en i hele samfundets interesse hensigtsmæssig udformning af projektet, samt at der ved anlæggets udformning og det konkrete ekspropriationsindgrebs detaljerede fastlæggelse tages tilbørlige hensyn til lodsejernes og andres berettigede interesser. Af betænkningen fremgår

endvidere, at kommissionens opgave ved besigtigelsen kort kan angives at gå ud på at foretage et praktisk og teknisk skøn over den hensigtsmæssige udformning af projektet samt påse, at anlægget ikke bringer mere forstyrrelse end nødvendigt i de bestående forhold, og at uundgåelige forstyrrelser afhjælpes bedst muligt. Det anføres videre, at kommissionen ikke er helt frit stillet med hensyn til, hvorledes anlægget skal udformes, idet vedkommende anlægslov, en for anlægget foreliggende koncession, selve anlæggets formål og en ved lov foreskrevet specialprocedure kan begrænse kommissionens skønsvirksomhed.

Linjeføringstraceet for gastransmissionsledningen er fastlagt ved landsplandirektiv nr. 713 af 9. juli 2019 udstedt af Erhvervsministeriet i medfør af lov om planlægning. Der foreligger endvidere en tilladelse til gennemførelse af projektets anlægsdele på land udstedt af Miljøstyrelsen i medfør af miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse). Både Landsplandirektivet og VVM-tilladelsen er udstedt efter forudgående miljøkonsekvensvurderinger og offentlige høringer, hvor berørte borgere og andre interessenter har haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet. Blandt de forslag, som har indgået i vurderingen og dermed i grundlaget for landsplandirektivet og VVM-tilladelsen, er forslag om i højere grad at placere linjeføringen på søterritoriet.

Det er ekspropriationskommissionens opfattelse, at kommissionens prøvelse af projektet for gastransmissionsledningen Baltic Pipe i henhold til ekspropriationsproceslovens § 13, må ske inden for de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, ligesom kommissionen ved sin prøvelse af projektet er bundet af de konkrete tilladelser og dispensationer, som i øvrigt er givet i henhold til lovgivningen af statslige og kommunale myndigheder.

Da en linjeføring af gastransmissionsledningen på søterritoriet ligger uden for de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, kan kommissionen ikke pålægge Energinet at foretage yderligere undersøgelser eller vurderinger af en sådan løsning.

Med ovenstående bemærkninger godkendte kommissionen således det forelagte projekt vedrørende gastransmissionsledningen Baltic Pipe på delstrækningen Gelsted-Skovhuse.

Herefter afsluttedes forretningen og protokollen blev underskrevet.

Helle S. Andersen

Gunner Lorentsen Ole Christophersen Kaj Piilgaard Nielsen Ib Walther Jensen

Mette Sørensen Uffe Høybye Dorte Ellegaard

Ole Daugaard Buhl Hans Vognsen Christensen

/Silja Plohmann

Udskriftens rigtighed bekræftes

Mette Bergmann Andersen